

2015-10-06

Fråga-svar

Afghanistan. Säkerhetsläget i Kunduz

Fråga

Hur är det aktuella säkerhetsläget i Kunduz mot bakgrund av talibanrörelsens maktövertagande av provinshuvudstaden den 28 september 2015? Går det att resa till staden?

Svar

Talibanrörelsens offensiv i norra Afghanistan: Kunduz fall

Säkerhetsläget i Afghanistan har successivt försämrats och under 2015 har ytterligare drygt 100 000 personer blivit internt fördrivna. Många av dessa personer har fördrivits från tidigare lugnare områden i norra Afghanistan så som Kunduz, Badakhshan och Badghis.¹

Talibanrörelsens våroffensiv 2015 började i april, och under två perioder mellan april-juni pågick häftiga strider mellan afghanska säkerhetsstyrkor och taliban i Kunduzprovinsen. Striderna pågick i områden med civil befolkning och våldsamheterna ledde till allvarliga konsekvenser för civila. UNAMA dokumenterade 36 dödade och 140 sårade under de två stridsperioderna och Kunduz är den provins som drabbats hårdast vad gäller antalet dödade och skadade till följd av markstrider. Regeringsvänliga styrkor ligger bakom flest fall av dödade och skadade och enligt UNAMA beror det på styrkornas användning av indirekta vapensystem så som granatkastare, handgranater och raketer.²

Den 28 september 2015 intog talibanrörelsen Kunduz. Detta var första gången sedan talibans fall 2001 som man lyckades ta över en

¹ Human Rights Watch (HRW) *Dispatches: Why Afghans are Leaving*, 2015-09-16, <https://www.hrw.org/news/2015/09/16/dispatches-why-afghans-are-leaving>, hämtad 2015-10-04.

² UNAMA, *Afghanistan Mid-Year Report on Protection of Civilians in Armed Conflict: 2015*, augusti 2015, s. 29f. http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf, hämtad 2015-10-04.

provinshuvudstad. Maktövertagandet gick snabbt och möttes av lite motstånd. Taliban hade dock lagt grunden till maktövertagandet under lång tid genom att stegvis under året erövra områden i provinsen. Taliban visade därmed att Mullah Omars död inte försvagat rörelsens militära förmåga.³

Tisdagen den 29 september började afghanska säkerhetsstyrkor sin motoffensiv i Kunduz, och på torsdagen rapporterades det pågå häftiga strider i staden mellan taliban och regeringsvänliga styrkor.⁴ På lördagen flygbombades *Läkare utan gränser* sjukhus i Kunduz av vad som antagits vara den internationella koalitionen som understödjer de afghanska säkerhetsstyrkorna. Ett tjugotal personer uppges ha dött och 37 personer ska ha skadats i attacken. Både medicinsk personal och patienter drabbades.⁵

Söndagen den 4 oktober rapporterar Tolo News⁶ att läget i Kunduz håller på att normaliseras medan Al Jazeera⁷ rapporterar om att taliban säger sig ha återtagit stora delar av staden.

Måndagen den 5 oktober rapporterar även Al Jazeera om att läget i Kunduz börjat normalisera sig och att en del affärer börjat öppna igen. Polis samt boende i Kunduz uppger att afghanska regeringsstyrkor nu återtagit merparten av staden. Taliban ska dock fortsatt befinna sig gömda i bostadsområden i utkanten av staden.⁸ Sammandrabbningar sker fortsatt i stadens ytterområden, enligt Khosh Mohammad, medlem i Kunduz provinsråd.⁹

³ Afghanistan Analysts Network (AAN), *The Fall of Kunduz: What does it tell us about the strength of the post-Omar Taliban?*, 2015-09-30, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-fall-of-kunduz-what-does-it-tell-us-about-the-strength-of-the-post-omar-taleban/>, hämtad 2015-10-04)

⁴ The New York Times, sept-okt 2015, http://www.nytimes.com/interactive/2015/09/29/world/asia/afghanistan-taliban-maps.html?_r=0, hämtad 2015-10-04

⁵ Läkare utan gränser (MSF) Afghanistan: *MSF Demands Explanations After Deadly Airstrikes Hit Hospital in Kunduz*, 2015-10-03, <http://www.doctorswithoutborders.org/article/afghanistan-msf-demands-explanations-after-deadly-airstrikes-hit-hospital-kunduz>, hämtad 2015-10-04.

⁶ TOLONews, *Life Returns to Normal, Kunduz Residents Come Out of Hiding*, 2015-10-04, <https://www.tolonews.com/en/afghanistan/21708-life-returns-to-normal-kunduz-residents-come-out-of-hiding>, hämtad 2015-10-04.

⁷ Al Jazeera, *Taliban claims to recapture large parts of Kunduz city*, 2015-10-04, <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/taliban-claims-recapture-afghan-city-kunduz-151004132211450.html>, hämtad 2015-10-04.

⁸ Al Jazeera, *Residents bury their dead in Afghanistan's Kunduz*, 2015-10-05, <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/residents-bury-dead-afghanistan-kunduz-151005080013046.html>, hämtad 2015-10-05; se också Reuters, *Residents say Afghans forces regains most of Kunduz, some shops reopen*, 2015-10-05, <http://www.reuters.com/article/2015/10/05/us-afghanistan-attack-idUSKCN0RZ0J020151005>, hämtad 2015-10-05

⁹ The Washington Post, *Afghan city of Kunduz mostly quiet, residents venturing out*, 2015-10-05, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/afghan-city-of-kunduz-mostly-quiet-residents-venturing-out/2015/10/05/d75f41f6-6b2f-11e5-91eb-27ad15c2b723_story.html, hämtad 2015-10-05.

Svårigheter att ta sig till Kunduzprovinsen

Den 5 oktober, uppger Norwegian Refugee Council (NRC), som haft verksamhet i Kunduz sedan 2004, att den humanitära krisen fördjupas då tillgången på mat, vatten och andra förnödenheter är väldigt begränsad på grund av fortsatta konflikter i och runt Kunduz. NRC har själva evakuerat 31 medarbetare från staden på grund av säkerhetsläget. NRC planerar att assistera de många personer som nu fördrivits internt på grund av konflikten, men är i nuläget förhindrade att distribuera sina hjälppaket till följd av blockerade vägar.¹⁰

Även UNOCHA rapporterade den 3-5 oktober om svårigheterna med transporter då de fyra befintliga huvudvägarna till Kunduz är omstridda under pågående konflikt. Förnödenheter kan därför svårt nå fram landvägen. Även flygtrafiken till Kunduz stad är enligt UNOCHA väldigt begränsad. Flygplatsen är inte öppen för civilt flyg. Vidare rapporterar UNOCHA om att vissa distrikt också i provinserna Takhar, Badakhshan och Baghlar är omstridda. Badakhshan och i synnerhet Takhar har också varit mottagare av internt fördrivna personer. Taloqan i Takhar inhyser nu cirka 5000 fördrivna familjer.¹¹

Avseende Takharprovinsen så rapporterades det om häftiga strider där i samband med talibans offensiv gentemot Kunduz.¹² Den 1 oktober ska taliban ha attackerat distriktet Khwaja Ghar i Takhar, men afghanska styrkor ska ha slagit tillbaka attacken.¹³ Även distriktcentrumen Yangi Qala och Ishakshim i Takharprovinsen ska ha attackerats av taliban i samband med angreppet mot Kunduz. Taliban slogs tillbaka efter hårda strider, men rörelsen hävdar att de intagit båda orterna¹⁴

Bidragande orsaker till Kunduz fall

Det finns ett antal bidragande orsaker till varför just Kunduz blev den stad som taliban lyckades inta. Provinsen har sedan hösten 2014 varit en stor mottagare av en våg av mobiliserade talibaner som använts för att attackera olika provinser. Det har också skett en inströmning av utländska milismän

¹⁰ Norwegian Refugee Council (NRC), 2015-10-05, <http://www.nrc.no/?did=9206935#.VhJYKWfovY9>, hämtad 2015-10-05.

¹¹ UNOCHA, *Afghanistan: Northeast Conflict Situation*, rapport nr 3, 2015-10-03, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/ocha_afghanistan_situation_report_3_-_03_october_2015.pdf, hämtad 2015-10-05 samt rapport nr 4, 2015-10-05, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-kunduz-situation-humanitarian-situation-report-4-05-october-2015>, hämtad 2015-10-06.

¹² Khaama Press, *Heavy clashes reported in Ishkamesh district of Takhar province*, 2015-09-28, <http://www.khaama.com/heavy-clashes-reported-in-ishkamesh-district-of-takhar-province-1577>, hämtad 2015-10-04.

¹³ Khaama Press, *Taliban defeated in Takhar's Khwaja Ghar District*, 2015-10-01 <http://www.khaama.com/fleeing-taliban-attack-a-district-of-takhar-province-in-neighborhood-of-kunduz-3968>, hämtad 2015-10-05.

¹⁴ AAN, *The Fall of Kunduz*.

till provinsen sedan de drivits ut ur norra Waziristan av pakistanska myndigheter. Talibanrörelsen har följt dessa milismän till Kunduz för att inte förlora kontrollen över dem, vilket också detta har lett till en hög talibannärvaro i området. Vidare så har folket i Kunduz varit utsatta för övergrepp av regeringsvänliga miliser och av den lokala polisen, varför talibanrörelsen för vissa tedde sig som ett mindre dåligt alternativ. Kunduzprovinsen kännetecknades också av ett dysfunktionellt styre, och av makthavare med inbördes konflikter. Samordningen inom säkerhetssektorn har också kraftigt försämrats och det har saknats ett fungerande ledarskap för de olika säkerhetsstyrkorna.¹⁵

Kunduz är en av de större städerna i Afghanistan (cirka 300 000 invånare) och har länge utgjort ett strategiskt viktigt transportcentrum för de norra delarna av landet. Kunduzprovinsen gränsar till Tadzjikistan och den porösa gränsen utgör en viktig smugglingsväg för afghanskt opium och heroin till Centralasien. Den som kontrollerar Kunduz har därmed inflytande inte bara över intilliggande provinser utan har även kontroll över de viktigaste smuggelvägarna i regionen.¹⁶

Geografiskt så förbinder Kunduz Kabul med provinserna Takhar och Badakhshan, vilka delvis också har pressats av eller kontrollerats av taliban.¹⁷

Kunduz är också en symboliskt viktig stad för taliban då det var den första staden i norr som de intog på 90-talet. Det var också den sista staden i norr som de förlorade under 2001.¹⁸

Lifos kommentar

Även om talibanrörelsens maktövertagande i provinshuvudstaden Kunduz visat sig kortvarigt så utgör det en viktig symbolseger för rörelsen. Det är talibans största framgång sedan man tog upp sin väpnade motståndskamp efter den egna regimens fall 2001. Den militära styrka som angreppet mot Kunduz visat får också anses vara en viktig seger för den nya ledaren Mullah Akhtar Muhammad Mansour, vars ledarskap varit ifrågasatt och lett till splittringar inom taliban efter Mullah Omars tillkännagivna bortgång i år.

Även om maktövertagandet skedde relativt snabbt så har det föregåtts av en långvarig samt medveten talibansk kampanj i norra Afghanistan och i synnerhet i Kunduz. Mot bakgrund av att taliban infiltrerat Kunduz under lång tid och med hänsyn till bristerna i styret av Kunduz samt de övergrepp som tidigare begåtts gentemot civilbefolkningen från regeringsvänlig milis

¹⁵ Ibid.

¹⁶ BBC News, *Battleground Kunduz: The City the Taliban seized*, 2015-09-29, <http://www.bbc.com/news/world-asia-34387853>, hämtad 2015-10-04

¹⁷ AAN, *The Fall of Kunduz*.

¹⁸ Ibid.

och lokal polis så kan det antas att konflikten i Kunduzprovinsen blir långvarig även om den afghanska regeringen nu övertagit provinsstyret. Utvecklingen av säkerhetsläget och konfliktintensiteten i provinsen måste därför noga följas framöver.

Det är vidare viktigt att noga följa säkerhetsläget i den tidigare lugna Takharprovinsen då strider från Kunduz spridit sig även dit. Om talibanrörelsen fortsätter sitt väpnade motstånd i Kunduz riskerar strider att även framgent sprida sig in i Takhar då denna provins utgör en länk mellan Kunduz och Badakhshan.

Denna sammanställning har gjorts av Migrationsverkets landinformationsenhet under en begränsad tid. Den är sammanställd utifrån noggrant utvalda och allmänt tillgängliga informationskällor. Alla använda källor refereras. Sammanställningen gör inte anspråk på att vara uttömmande och bör inte tillmätas exklusivt bevisvärde i samband med avgörandet av ett enskilt ärende. Informationen i sammanställningen återspeglar inte nödvändigtvis Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och det finns ingen avsikt att genom sammanställningen göra politiska ställningstaganden.

Källförteckning

Afghanistan Analysts Network (AAN), *The Fall of Kunduz: What does it tell us about the strength of the post-Omar Taleban?*, 2015-09-30, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-fall-of-kunduz-what-does-it-tell-us-about-the-strength-of-the-post-omar-taleban/>, (hämtad 2015-10-04)

Al Jazeera, *Residents bury their dead in Afghanistan's Kunduz*, 2015-10-05, <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/residents-bury-dead-afghanistan-kunduz-151005080013046.html>, hämtad 2015-10-05

Al Jazeera, *Taliban claims to recapture large parts of Kunduz city*, 2015-10-04, <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/taliban-claims-recapture-afghan-city-kunduz-151004132211450.html>, (hämtad 2015-10-04).

BBC News, *Battleground Kunduz: The City the Taliban seized*, 2015-09-29, <http://www.bbc.com/news/world-asia-34387853>, (hämtad 2015-10-04)

Human Rights Watch (HRW) *Dispatches: Why Afghans are Leaving*, 2015-09-16, <https://www.hrw.org/news/2015/09/16/dispatches-why-afghans-are-leaving>, (hämtad 2015-10-04).

Läkare utan gränser (MSF) Afghanistan: *MSF Demands Explanations After Deadly Airstrikes Hit Hospital in Kunduz*, 2015-10-03, <http://www.doctorswithoutborders.org/article/afghanistan-msf-demands-explanations-after-deadly-airstrikes-hit-hospital-kunduz>, (hämtad 2015-10-04).

Khaama Press, *Heavy clashes reported in Ishkamesh district of Takhar province*, 2015-09-28, <http://www.khaama.com/heavy-clashes-reported-in-ishkamesh-district-of-takhar-province-1577>, (hämtad 2015-10-04).

Khaama Press, *Taliban defeated in Takhar's Khwaja Ghar District*, 2015-10-01 <http://www.khaama.com/fleeing-taliban-attack-a-district-of-takhar-province-in-neighborhood-of-kunduz-3968>, (hämtad 2015-10-05).

Norwegian Refugee Council (NRC), 2015-10-05, <http://www.nrc.no/?did=9206935#.VhJYKWfovY9>, (hämtad 2015-10-05).

Reuters, Residents say Afghans forces regains most of Kunduz, some shops reopen, 2015-10-05, <http://www.reuters.com/article/2015/10/05/us-afghanistan-attack-idUSKCN0RZ0J020151005>, (hämtad 2015-10-05)

The New York Times, sept-okt 2015, http://www.nytimes.com/interactive/2015/09/29/world/asia/afghanistan-taliban-maps.html?_r=0, (hämtad 2015-10-04)

The Washington Post, Afghan city of Kunduz mostly quiet, residents venturing out, 2015-10-05, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/afghan-city-of-kunduz-mostly-quiet-residents-venturing-out/2015/10/05/d75f41f6-6b2f-11e5-91eb-27ad15c2b723_story.html, (hämtad 2015-10-05)

TOLONews, *Life Returns to Normal, Kunduz Residents Come Out of Hiding*, 2015-10-04, <https://www.tolonews.com/en/afghanistan/21708-life-returns-to-normal-kunduz-residents-come-out-of-hiding>, (hämtad 2015-10-04)

UNAMA, *Afghanistan Mid-Year Report on Protection of Civilians in Armed Conflict:2015*, augusti 2015, s. 29f. http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/2015/PoC%20Report%202015/UNAMA%20Protection%20of%20Civilians%20in%20Armed%20Conflict%20Midyear%20Report%202015_FINAL_%205%20August-new.pdf, (hämtad 2015-10-04)

UNOCHA, *Afghanistan: Northeast Conflict Situation*, rapport nr 3, 2015-10-03, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/ocha_afghanistan_situation_report_3_-_03_october_2015.pdf, (hämtad 2015-10-05)

UNOCHA, *Afghanistan: Northeast Conflict Situation*, rapport nr 4, 2015-10-05, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-kunduz-situation-humanitarian-situation-report-4-05-october-2015>, (hämtad 2015-10-06)

Lifos notering

Det kan noteras att UNOCHA med ett par dagars intervall rapporterar om situationen i Kunduzprovinsen avseende det humanitära läget och accessen till området. Rapporterna återfinns på UNOCHA:s hemsida:

<http://www.unocha.org/>